

SPOTLIGHT

Aan: De Commissie Hendriks, Dhr. Hendriks en Mevr. Slotboom
Ter kennisgeving: Dhr. van Nispen, Mevr. Westerveld en Mevr. Kuiken
Van: Spotlight, voorheen Caleidoscoop

Datum: 25 juni 2021
Onderwerp: Onderzoek naar georganiseerd misbruik
Contact: Vanuit Spotlight, overgedragen vanuit Caleidoscoop:
Vera
Miranda Freriks
Stefanie Terpstra
Beatrix Verhofstad

Voorlopig correspondentieadres: belangenbehartigingsspotlight@gmail.com

Telefoonnummer Spotlight: 0182796025

Inhoud van deze brief:

Punten van aandacht die voortkomen uit het oriënterend gesprek met Dhr. Hendriks en Mevr. Slotboom

- Weergave van het gesprek
- Conclusie over samenwerking met commissie Hendriks
- Behoeftte aan richting en focus
- Opmerking over samenstelling commissie
- punten uit het gesprek voor de Tweedekamer

Bijlagen:

- Kamerstuk 35349, nr. 15 en opdracht commissie Hendriks

Geachte heer Hendriks en geachte mevrouw Slotboom,

Dank voor het oriënterend gesprek dat wij met u voerden op 26 mei dit jaar. Fijn dat u beiden de tijd hiervoor genomen heeft zodat er ruimte was voor dit opbouwend doch kritische gesprek. Ook de inhoud van deze brief is kritisch en opbouwend. Net zoals u staan wij voor een goed en degelijk onderzoek. Daarin staat voor ons voorop dat er in de toekomst meer kinderen gered gaan worden door politie en justitie uit de georganiseerde handel van kinderverkrachting.

Weergave van ons gesprek.

Wij zijn heel blij met dit onderzoek omdat het heel hard nodig is. We beseffen ook dat het een ingewikkeld en moeilijk onderzoek is en zijn blij dat u dit aan wilt gaan. Onze houding hierin zal noodzakelijkerwijs opbouwend en kritisch zijn.

We begonnen met een kennismaking; daarin heeft u twee punten aangedragen om te bespreken en wij drie punten. Daarbij laten we vragen over de semantiek voor het gemak even achterwege.

Punten die commissie Hendriks aandroeg:

- Hoe zit het met Spotlight binnen de vele organisaties van lotgenoten en patiënten.
- Zijn er overlevenden die met de commissie in gesprek willen gaan.

Spotlight

Wij zijn het dossier gestart vanuit de patiëntenvereniging Caleidoscoop. Deze staat voor mensen met een dissociatieve stoornis. Kinderen die jong in aanraking komen met georganiseerde verkrachting ontwikkelen in veel gevallen de diagnose Dissociatieve identiteitsstoornis. Een aanzienlijk deel van de leden van Caleidoscoop valt binnen de groep waar dit onderzoek over gaat. Daarom dat de belangenbehartiging van Caleidoscoop dit oppakte. Deze achterban en doelgroep nemen wij nu mee naar Spotlight. Spotlight heeft meer mogelijkheden de belangenbehartiging vanuit de achterban te organiseren en zodoende verantwoording aan deze achterban af te leggen. Stichting Misbruikt! Is ook een belangenbehartigingsorganisatie maar met een bredere doelgroep. Ze faciliteert Spotlight, helpt mee en vergroot de achterban met haar netwerk en leden.

Overlevenden

- We hebben mensen op de stoep staan die popelen om aangifte te doen maar dat nu **echt niet kunnen** vanwege de onveiligheid van justitie.
- We hebben mensen in de achterban die aangeklaagd hebben
- Mensen die nog in het netwerk zitten
- Mensen die uit het netwerk zijn maar nog ondergedoken
- Mensen die eruit zijn en een redelijk veilige leefomgeving hebben opgebouwd.
- Wanneer mensen uit deze laatste groep op willen komen voor wat ze meegemaakt hebben, op welke manier ook, dan komt vaak de onveiligheid weer terug. De netwerken blijven actief bestaan.

Er zijn overlevenden die in gesprek willen gaan met de commissie. Een enkeling onder eigen naam, anderen anoniem. Er zijn ook overlevenden die de commissie niet vertrouwen en dit pertinent niet willen doen.

Nb: Dit onderzoek is per definitie onveilig voor deelnemers. Deelnemers nemen graag het risico wanneer dit onderzoek bijdraagt aan verbetering van het Nederlandse justitiële stelsel.

Punten die Spotlight aandroeg:

- Onafhankelijkheid
- Veiligheid
- Rol van overlevenden

Onafhankelijkheid

Hoe staat de commissie hier tegenover? Hoe onafhankelijk zijn jullie en hoe gaan jullie hiermee om?

De commissie benadrukt dat zij beide persoonlijk onafhankelijk zijn. Wel is het zo dat justitie de opdrachtgever is. Dat betekent dat zij als eerste de rapportage van het onderzoek te zien krijgen, nog voordat wij als overlevenden het te zien krijgen.

Wij hebben een opvatting over hoe onafhankelijkheid bedoeld was in de motie.

Namelijk: onafhankelijk van justitie. Tot nog toe lijken de heer Hendriks en mevrouw Slotboom onafhankelijkheid te interpreteren als het uitsluiten van groepen met belangen binnen de commissie. Deze conclusie trokken we uit het feit dat dhr. Slotboom ons voorstel om iemand vanuit de doelgroep aan de commissie te laten deelnemen direct afwees met het oog op onafhankelijkheid. Wij zouden niet onder de voorwaarde 'onafhankelijk' vallen omdat wij een partij met belangen zijn. Nu lijkt deze kijk op onafhankelijkheid eerder een zuivere inbreng in de weg te staan: Wij zijn geen partij met belangen maar de partij die onderzocht wordt. Hier van uitgaande geldt het VN verdrag: 'Nothing about us without us'.

Daarnaast lopen wij tegen het probleem aan dat Justitie -wel degelijk een partij met belangen -zijn eigen commissie instelt. Hierover haalt Stefanie in het gesprek een citaat van Omtzigt aan ; " Omdat in Nederland de regering altijd zijn eigen adviescommissie instelt onderzoeken de probleemmakers hun eigen problemen". (Pieter Omtzigt, 'Een nieuw sociaal contact' pagina 62)

Dhr. Hendriks en Mevr. Slotboom benadrukken nogmaals dat zij onafhankelijk zijn en vervolgen dat de commissie voorlopig alleen uit hen beide bestaat.

Veiligheid

Wil de commissie ervaringsdeskundigen spreken?

Het antwoord is 'ja', echter hoe waarborgt de commissie de veiligheid van de mensen die meedoen in het onderzoek? De commissie zal anonimiteit toestaan en faciliteren. Ze willen ook direct met een overlevende praten. Wanneer iemand anoniem meedoet zal één van ons naast de anonieme

persoon zitten en digitaal op beeld te zien zijn tijdens het gesprek. Dat betekent wel dat de persoon dan niet meer een anoniem gezicht naar ons toe heeft.

Vragen van Spotlight aan de commissie over veiligheid.

- Mogelijkheid anoniem inbreng te leveren? 'ja'
- Kan de overlevende zelf iemand bij het gesprek vragen die veilig voelt en als spreekbuis kan fungeren? De commissie heeft hierop geantwoord, dat mbt dit onderwerp veel geregeld kan worden.

- De commissie zegt tijd en rust te nemen voor de gesprekken en te luisteren zonder te oordelen
- Wij vragen aan de commissie of er een basis van weten is dat dit soort dingen gebeuren. De heer Hendriks en mevr. Slotboom reageren beiden hierop dat georganiseerd misbruik en ritueel misbruik bestaan. Deze basiskennis is dus aanwezig binnen de commissie.
- Spotlight vraagt of wij naderhand notities kunnen becommentariëren (uitspraken moeten 'kloppen'):
Hierover is gesproken. De commissie geeft aan alle gelegenheid te geven voor evt. rectificatie door de overlevenden. Toch bestaat er nog enige onduidelijkheid. Inzage over wat er over een overlevende geschreven wordt is dus toegezegd, echter het geheel en de context waarin er geschreven gaat worden is uitermate belangrijk voor de overlevenden. Daarvan zegt de commissie dat justitie eerst het rapport te zien krijgt. Mochten er overlevenden gesproken worden door de commissie dan zal hier eerst nog overeenstemming in bereikt moeten gaan worden.

Rol van overlevenden bij dit onderzoek

Spotlight verwacht dat een ervaringsdeskundige of belangenbehartiger daarvan plaats neemt in de commissie: Niets over ons zonder ons. [Waar baseren wij dit op?](#)

Veel mensen die georganiseerd geweld hebben meegemaakt hebben noodgedwongen als kind de chronische stoornis DIS ontwikkeld. Het VN -verdrag voor mensen met een handicap of een chronische stoornis waar DIS onder valt, zegt dat er niets over ons zonder ons beslist mag worden. Dit is in een mensenrechten verdrag van de VN. Deze staat boven de Nederlandse wet en is hier zonder twijfel van toepassing. Het is een verdrag dat de mensen met een handicap waar het over gaat, betrokken worden in onderzoek en besluitvorming. Dat betekent dat iemand vanuit de overlevenden in de commissie erbij hoort. <https://nietsoveronzonderons.nl/>.

Conclusie van het gesprek :

Wij staan kritisch tegenover dit onderzoek en willen graag samenwerken zodat er een goed onderzoek gaat plaatsvinden. Dit gaat lukken wanneer de commissie onze kritiek ter harte neemt.

Vragen en kritische noten van Spotlight over het gesprek.

Citaten uit onze achterban:

“Justitieel stelsel bied geen veiligheid. Als justitie opdracht geeft is er geen onafhankelijkheid.[..] Alles rondom politie, LEBZ, justitie, Raad van Kinderbescherming en jeugdzorg roept een woede in mij op die veroorzaakt wordt door herinneringen aan hun hertraumatiserende en veroordelende aanpak”.

“Mijn veiligheid en de veiligheid van andere overlevenden, is waar ik mij zorgen om maak. Gebleken is, dat verschillende overheden niet werkelijk onafhankelijk waren. Ik voel mij kwetsbaar door mijn ervaringen te delen, wetende dat er maar werkelijk één persoon echte regie heeft binnen de commissie Hendriks. Na mijn eerdere ervaringen met politie, justitie en andere overheden voelt het als zeer bedreigend om gevoelige informatie te delen, waarvan ik niet zeker weet of hiermee zorgvuldig wordt om gegaan. Als er iemand van ons in de commissie zit, zou dit al meer vertrouwen geven.”

Behoeftte aan richting en focus.

De onderzoeksvraag is vaag en nog niet helder. Wij hebben nog geen zicht of dit onderzoek het doel gaat dienen. Om namelijk kinderen echt te gaan helpen door netwerken op te gaan rollen. Dhr. Hendriks is nog zoekende. Het lijkt een soort ‘polderende’ zoektocht waarin de intrinsieke drijfveer onbelicht blijft. Dit zou o.a. te maken kunnen hebben met onduidelijkheid in de onderzoeksvraag van de minister. De onderzoeksvraag sluit volgens ons niet genoeg aan bij de motie van Dhr. van de Berge en Dhr. van Nispen waardoor deze onduidelijkheid zou kunnen ontstaan. Verder trekt Dhr. Hendriks het onderzoek breder dan de minister aangeeft. Zo spreken ze ook daderpartijen die niet genoemd staan in de brief van Demissionair Minister Grapperhaus waarin hij de commissie Hendriks aanstelt. Wij vinden deze partijen minder relevant voor dit stadium van het onderzoek. Begrijpelijk, maar zonder een heldere onderzoeksvraag of focus wel verwarrend. Dit betekent dat wij als Spotlight dit punt graag aankaarten in de Tweede Kamer.

Opmerking over samenstelling commissie

Het punt dat de commissie voorlopig uit twee personen bestaat heeft Spotlight naderhand besproken. De opzet van deze commissie is niet handig. Dhr. Hendriks is voorzitter en heeft slechts één persoon naast zich zitten. Dat betekent dat effectief één persoon beslist. In het gesprek kwam naar voren dat Dhr. Hendriks de leiding heeft. Daaruit concluderen we dat er geen sprake is van een goed georganiseerde tegenspraak voor Dhr. Hendriks.

Wij zijn van mening dat hier een oplossing voor dient te komen. Mogelijkheden hiertoe zijn; een derde lid erbij, zodat eventueel twee personen de voorzitter kunnen tegenspreken, of dat Dhr. Hendriks en Mevr. Slotboom beiden dezelfde status krijgen in de commissie.

De commissie geeft aan transparant te zijn. We zijn benieuwd hoe ze openheid van zaken naar de verschillende partijen gaan communiceren.

Citaat van een lid uit onze achterban: “Inderdaad moet de commissie uit meerdere personen bestaan. Vergeet niet dat veel overlevenden allergisch zijn voor machtsmisbruik. Eén persoon kan niet de regie hebben [..]”

Punten uit het gesprek voor de Tweedekamer

Wij willen in gesprek met de Tweede Kamer omdat wij denken dat de commissie nu voor een te moeilijke opgave staat. Hierom sturen wij deze brief ook naar enkele Tweede Kamerleden. Grofweg gaat het over drie punten.

De onderzoeksvraag

Klaarblijkelijk sluit de onderzoeksvraag die Demissionair Minister Grapperhaus aangaf niet genoeg aan op de motie en het doel daarvan. Richting en doel van het onderzoek zijn onduidelijk.

Rol van overlevenden

Iemand vanuit overlevenden dient in de commissie zitting te nemen.

Dit gaat niet over wat wenselijk of handig is. Dit gaat over wat inhoudelijk en wettelijk de juiste keuze is om een kwalitatief goed onderzoek te kunnen uitvoeren. Dit is een mensenrechtenverdrag van de VN. De ervaringsdeskundige heeft ook een specifieke kijk op wat er nodig is in het kader van veiligheid.

Onderzoeksrapport

Onderzoeksrapport niet eerst naar justitie en ook niet naar iemand die door justitie is uitgekozen. Hoe is dit beter te organiseren? Hoe wordt aantoonbaar gewaarborgd dat justitie niets aan het rapport kan veranderen, zowel tijdens het onderzoek als na overhandiging?

Citaat uit onze achterban:

"[...] Mijn vader werkte voor justitie, hij is geen dader maar heeft onbewust meegewerkt aan het faciliteren van de mogelijkheid dat ik gebruikt kon worden binnen dit netwerk"

Voor een onderzoek dat het noodzakelijke resultaat kan leveren om beter zicht te verkrijgen op de problematiek rondom georganiseerd (ritueel) misbruik is het in onze ogen essentieel dat in bovenstaande drie punten vanuit de politiek een zuivere keuze gemaakt wordt.

Wij danken u voor uw aandacht en het bovenstaande gesprek. Wij zien uw reactie graag tegemoet en zijn bereid op korte termijn een tweede verdiepend gesprek aan te gaan.

Hoogachtend,

Miranda Freriks,
Beatrix Verhofstad-Swinkels, MSc
Stefanie Terpstra-Swinkels, MSc

Belangenbehartigers Spotlight

Bijlage

Kamerstuk 35349, nr. 15

MOTIE VAN HET LID VAN DEN BERGE C.S.

Voorgesteld tijdens het Wetgevingsoverleg van 5 oktober 2020

De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende dat de commissie-Hulsenbek in de jaren negentig onderzoek deed naar ritueel misbruik en dat dit ondertussen ruim 25 jaar geleden is; overwegende dat er mensen zijn die naar eigen zeggen «overlevers zijn van ritueel seksueel misbruik» en dat deze mensen zich niet serieus genomen voelen door de overheid, politie en justitie; constaterende dat sadistische kinderporno bestaat en herhaaldelijk is aangetroffen bij pedoseksuelen; constaterende dat in Duitsland in opdracht van de Nationaal Commissaris tegen Kindermisbruik onafhankelijk onderzoek gedaan wordt naar ritueel seksueel kindermisbruik; verzoekt de regering, een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de aard en omvang van georganiseerd sadistisch misbruik van kinderen en daarbij ervaringen van overlevenden van ritueel misbruik en hun therapeuten te betrekken zodat de uitkomsten betrokken kunnen worden bij een effectieve opsporing van deze netwerken, en gaat over tot de orde van de dag. Van den Berge Van Nispen Kuiken

De Opdracht die Dhr. Grapperhaus gegeven heeft aan de commissie Hendriks:

De opdracht die de minister aan de commissie onder voorzitterschap van hoogleraar Hendriks heeft gegeven luidt als volgt: 'Verzamel de beschikbare informatie omtrent het genoemde fenomeen van georganiseerd sadistisch misbruik van minderjarigen door gebruik te maken van zoveel mogelijk bronnen (inclusief slachtoffers, therapeuten, wetenschappelijke bronnen en deskundigen op dit specifieke terrein). Geef op basis van de bevindingen een advies aan de opsporing. Geef daarnaast op basis van de bevindingen een advies over het instellen van een meldpunt.'